

naj jih reši volkov, zakaj tam so bili tako nadležni, da so napadali živino in še celó ljudi. Sv. Frančišek jih jame prepričavati, da take nadloge rade prihajajo zarad grehov, ter konča svoj opomin: „V čast in slavo vsemogočnega Boga vam zastavim svojo besedo, če mi hočete verjeti in usmiljenje imeti s svojimi dušami ter odkritosrčno se spovedati in obroditi vredni sad pokore, — da vas bo Gospod pogledal z milostljivim očesom, rešil vas vaše nadloge in vam obilno blagoslovil vašo deželo z vsemi dobrotami.“ Poslušalci so verjeli pridigarju in se pokorili. In od tiste ure ni v onih krajih nihče več videl nobenega volka.

V Gubiji je čudežno ukrotil volka. Pripeljal ga je v mesto na glavni trg, kjer je učil, in je opozarjal ljudi, kateri so se mu bili pritožili zarad volka, na to, da Bog včasih pošlje divje zveri, da bi predramil grešnike. Potlej se obrne k volku in sklene ž njim pogodbo, v kateri se je določilo, da ga morajo tamošnji ljudje živiti, on pa ne sme nikomur storiti nič žalega. To pogodbo sta zvesto izpolnjevali obe stranki, volk in ljudje.

Volk je hodil dve leti po živēž v mesto in ni prizadejal nikomur nobene škode.

Jednako je svetnik v mestu Karolini lisico odvadil tatvine. Neki vbogi stari ženici je bila požrla kokoši. Vsled svetnikove prepovedi pa se ni nikdar več vrnila.

Sreča mladinskih let.

(Piše Fr. Kralj.)

IV. Ob knjigi.

Pozdeva se mi, da ste poprej pogledali sličico, kakor pa ste začeli brati te-le moje vrstice; in skoro bi uganil, da ste vsaj nekateri zmigavali z ramami, češ, kako je pa to mogoče, da bi se tako naporno delo, kakoršno kaže slika, dalo v tesnejšo zvezo spraviti s srečo mladinskih let. Pa kdor je tako mislil, naj bo kar tiho, da se mi ne izdá.

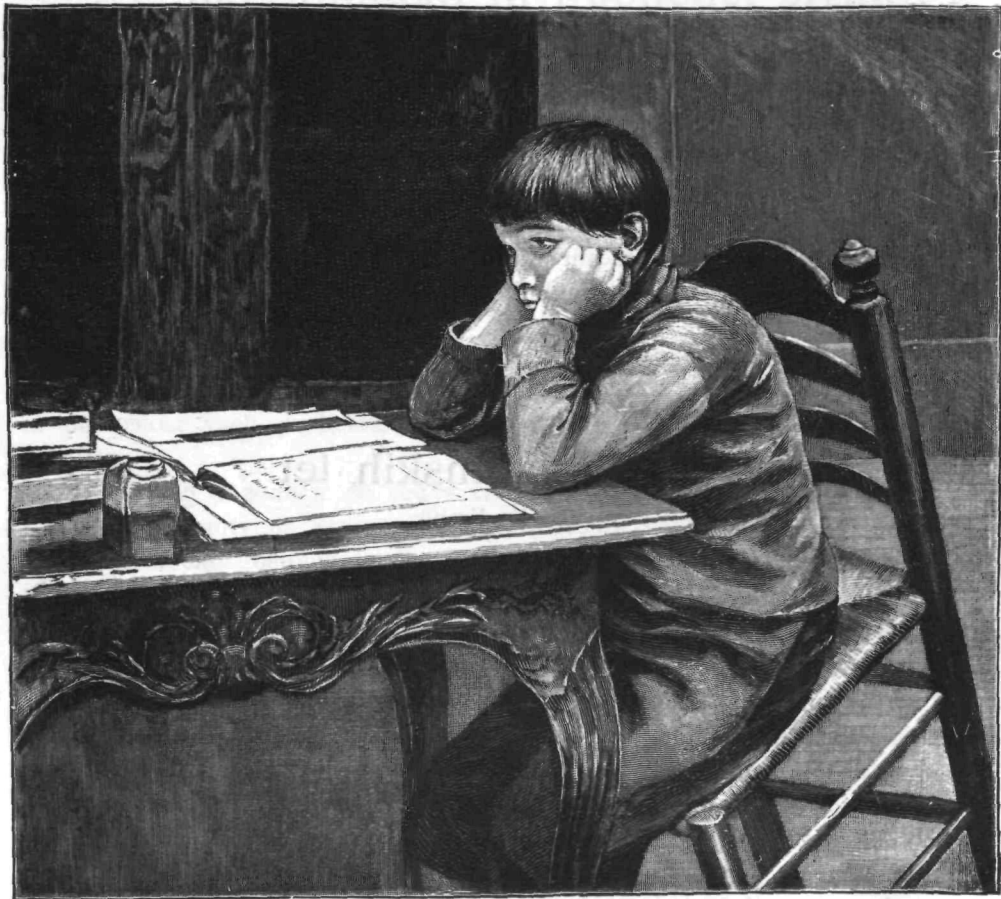
Zadnjič vam je bilo všeč, kajne, ko sem tudi dobro in tečno hrano prišteval prijetnim rečem mladostnih let. Seveda sem govoril le o telesni hrani; menim pa po pravici, da se vam moram jednako ali pa še bolj prikupiti, če vam tudi še kaj zapišem o dušni hrani. Telesno hrano tako radi zajemate iz skledice in drobite mej zobmi, ali mar ne boste tudi z veseljem zajemali dušne hrane iz lepe knjige in povživali jednako slastno in hlastno?

Ko bi se kdaj primerilo, da bi kdo izmej vas ne hotel jesti, čeravno mu ponujajo dobre in zdrave jedi, bodo takoj rekli vaša mama: „Bolan je, le pustimo ga“!

Kakor se ne primeri z lepa, da bi zdrav otrok ne hotel jesti o svojem obroku, jednako tudi ni pravilno, da bi mlad človek ne povžival rad dušne hrane iz knjig, ako ima popolnoma zdravo dušo. Ali tukaj ravno se prične

nesreča tako rada! Kaj zgodaj se čestokrat loti mladega srca pogubna bolezen, posebno tista, ki ima tako nečedno ime, — *lenoba*; včasih pa napade kaj drugega, n. pr. *nepokorščina*; ali pa bi morda še kdo takemu mlademu bolniku ponagajal, češ, da je tumpaste ali zabite glave itd.

Sedaj razumete, je-li, zakaj sem vam poprej namignil, naj se nikar ne izdá, kdor izmej vas ni prijatelj knjig, ker bi se mi s tem jako slabo priporočil. Dober otrok ima prav gotovo veselje za lepe nauke; in to veselje, le verjemite mi, se še z leti čim dalje bolj vekša. Jaz vsaj moram reči, da ne vem, kako bi mogel živeti na svetu, ko bi ne smel več čitati nobene

knjige; marsičesa bi lažje pogrešal, kakor pa onega dušnega veselja, ki je dajejo dobre knjige dobrim ljudem. Ako se nazaj oziram na pretekla leta, mi zopet veseli spomin daje spričevanje, da sem vžil največ najplemenitejšega veselja ravno „ob knjigi“. Vprašajte še druge časti vredne gospode, prepričan sem, da bodo tudi tako pričali iz lastne izkušnje.

Toraj le nikar[?] mi ne milujte mojega pridnega mladenička tam-le za mizo, pri knjigi, marveč veselite se ž njim! Saj boljšega prijatelja ne poznam, kakor je *d o b r a* knjiga.

Zvestejša nego vsak prijatelj ostaja vedno pri nas. Sam! Vsi so te zapustili, vsi se razpršili. Sam samevaš? O ne! Saj imaš pri sebi knjigo, ki te nikdar ne zapusti. Zatopiš se v njo, ž njenimi junaki trpiš, ž njimi se veseliš. Vršiš ž njimi slavná dejanja nesebičnosti, zatajevanja, kreposti. Ljubek smeh in tiho zadovoljnost ti izvablja krepostno dejanje, s studom se obrneš od malovrednih ljudij: ž njimi preživiš celo življenje v malo urah. Vse dejanje, vse nehanje, vsi naporí so ti pred očmi.

Tako nas dobra knjiga sedaj uči krepostnega življenja, sedaj odvráča od hudobnega, sedaj nas bodri za vse dobro, lepo in pravo, sedaj miri naše srce, sedaj je zopet vedri, navdušuje nas, a zopet tolaži. Glasno nam govori, a tudi tiho šepéče; z nami žaluje in poje, a vedno nam je dobra, prijazna, zvesta in verna prijateljica. Lahko bi dobrim knjigam napisali naročilo:

Z veselimi radujte se,

A žalostne tolážite,

Vsem pa srca blázíte!

Tako dobre knjige. Kakor pa so dobre knjige ljudem v oblaženje, razveseljevanje, v srečo in korist, tako so jim slabe duševna smrt, strup v mamljivi posodi. Lahko rečemo, da jih ne pade dandanes toliko v vojski, kolikor jih umre duševno po slabih knjigah. Sam Herder, ki ni bil katolik, je priznal, da knjige lehko človeka za vse življenje vzgojé, a lahko ga tudi za vse življenje pogubé.

In če velja to pravilo za ljudi sploh, koliko bolj velja za mladino. Pregovor pravi: Za mladino je najboljša knjiga komaj dosti dobra. V mladosti je srce bolj odprto in vsprejemljivo za razne utiske zunanjega sveta, za nauke in opomine, za slabe in dobre vzglede. A vsak človek je bolj k slabemu nagnjen, negoli k dobremu. In tako tudi posebno mladina. Zato so za mladino slabe knjige prava dušna smrt, ki na veke zamoré rahločutna in nežna mladostna srca.

Zato bodi mladini odločen in resen opomin: ne beri ničesar, česar niso odobrili katehet, učitelj in stariši. Kakor se varuješ strupa, ki bi ti izpodkopal telesno zdravje, tako in še bolj se varuj strupa, ki se ti nastavlja vsepovsod po slabih knjigah, da si ohraniš zdravo dušo v zdravem telesu!

Ker je branje in pisanje tako koristno in potrebno, zato so bile knjige že od nekdaj v veliki ceni pri vseh narodih. S kakim spoštovanjem so stari Izraelci in kristijani prebirali svete knjige! Imeli so jih kot zaklad pri sebi, skrbno jih brali, črke šteli, da ne bi kdo česa pokvaril ali dodal. Raje so življenje dali, kakor bi izročili svete knjige svojim sovražnikom. Ti naj nam bodo torej v vzgled, kako naj se vneto učimo, kako naj spoštujemo, cenimo in skrbno beremo iz svetih in dobrih knjig sploh.

Kakor je večini čitateljev znano, pisali so stari narodi na različne stvari: v kamen, opeko, voščene tablice, pergamen in papir. Zvijali so pergamentske liste skupaj v zvitke. Take knjige, kakoršne imamo sedaj, pravijo, da je iznašel pergamski kralj Atal v 2. stoletju pr. Kr. A ker še niso znali tiskati, je bilo prepisovanje težavno in zamudno, zato so bile knjige jako drage. Največje pomanjkanje knjig je bilo od 6.—12. stoletja.

V 16. stoletju pa je izumil plemič iz Moguncije, Gutenberg, tiskarstvo, in odlej se širi tiskarstvo tako, da je postalo največja moč svetá, velesila. Le žal, da se s tem širi tudi mnogo mnogo slabih knjig.

Knjige pa ločimo v dve vrsti: znanstvene in zabavne. Kakor ima naša duša dvoje vzmožnostij, um in voljo, tako skrbi znanstvena knjiga, da zbistri um, in zabavna, da oblaži voljo. Znanstvene knjige nas storé učene, lepe, zabavne nas storé dobre in poštene.

Vendar vam svetujem, da najbolj pridno rabite znanstvene knjige; čeravno vam prizadenejo več truda, bo pa korist za vaše življenje tem večja. Kratkočasne knjige naj vam bodo bolj za počitek in razvedrilo; ne navadna hrana, marveč le bolj kot zabela. Vse pa, kar čitate, čitajte počasi in s prevdarkom, zakaj kakor telesna hrana le tedaj redi in krepi, kadar se prebavi, tako tudi dušna hrana koristi le tedaj, ako res postane dušna lastnina.

Po vsem, kar sem vam povedal, mislim, da je opravičena moja trditev: Največja sreča mladinskih let je: dobra knjiga!

Vstajenje.

Tajnostno-veselo zvonov so glasovi
Doneli čez cvetno, pomladno ravan,
Glavice privzdigali sveži cvetovi
Razsuti po polju, — v Vstajenja so dan.

In pala je rosa po cvetkah dehtčih,
Odprle cvetice v osrčje ji pot;
O, kaj pa se tebi zmračilo je lice,
Dekletce nedolžno, povej mi, odkod?

„Vstajenje proslavlja vse verno človeštvo,
Hitela sem k Bogu sem v cerkev skrbno
Moleč: Ti, ki vstal si za nas iz ljubezni,
Daj, reci, ozdravi mi mater bolno!

Glej, vsaka raduje zdaj stvar se vstajenja,
Naj meni veselje se tudi rodi:
Z bolniške naj postelje vstane mi mati,
Daj zdravje, po kojem srce hrepeni.

Veselje, življenje vse stvarstvo navdaja,
In v meni to srce strahu trepetá,
Le misel še sladka srce mi naslaja:
Vstajenje izprazni mi kupo gorjá.“

To délo dekle je in dalje hitelo,
Hitele ž njo moje so srčne želje:
„Uteši siroto, Spasitelj mogočni,
Ozdravi ji mater, najdražje srce!“

Domov prihitela, na pragu vesela
Pozdravi jo zdrava že mati tako:
„Glej, prošnjo, ki ž njo si mi zdravje prosila,
Uslišalo ti je dobrotno nebo.“

Oklene se hčerka zdaj matere svoje,
Pritisne na srce jo mati toplo,
Vstajenje proslavljata srečni, veseli,
Hvaležnosti jima rosi se oko.

Andr. Rapè.